

Juha Tarkka
Johtokunnan neuvonantaja

8.6.2016

SP 82/C11.2/2016

Julkinen

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Lausunto aloitteesta KAA 1/2016 kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä euroalueessa

Eduskunnan talousvaliokunnan kuultavaksi kutsuttuna asiantuntijana esitän kunnioittavasti seuraavan.

Käsillä olevan aloitteen tavoitteena on kansanäänestyksen järjestäminen Suomen jäsenyydestä euroalueessa siinä tarkoituksessa, että kansanäänestyksen tulos johtaisi kansallisen valuutan käyttöönottoon Suomessa ja euroalueesta irtautumiseen.

Keskuspankin edustajana haluan keskittyä lausunnossani rahoitusmarkkinoiden vakauskysymykseen, joka on keskuspankin tehtävien kannalta erityisen oleellinen, ja johon tällä aloitteella voisi olla merkittävää vaikutusta.

Arvioni on, että jo sellaisen epäilyksen syntyminen, että Suomi saattaisi tulevaisuudessa päättää vaihtaa rahayksikkönsä eurosta uuteen kansalliseen valuuttaan, merkitsisi huomattavaa uhkaa Suomen pankki- ja rahoitusjärjestelmän vakaudelle. Aloitteessa esitetyn kansanäänestyksen valmistelu olisi omiaan tällaisia epäilyjä herättämään.

Valuuttayksikön vaihtaminen tilanteessa, jossa siihen ei ole olemassa valmiita lainsäädännöllisiä menettelyitä, sisältäisi suurta epävarmuutta erilaisten talletusten, saamisten, velkojen ja sopimusten kohtelusta tällaisen operaation kuluessa. Juuri tällainen on tilanne rahaliitossa.

Erityisen haitallista rahayksikön muutosta koskeva epävarmuus olisi, jos kansallisen valuutan käyttöönottoon liittyisi odotus siitä, että kansallinen valuutta käyttöönoton yhteydessä tai sen jälkeen heikkenisi. Aloitteen perustelujen mukaan tällaisen heikkenemisen mahdollistaminen olisi yksi aloitteen tarkoituksistakin. Tällaisten odotusten herätessä tallettajien ja rahoitusmarkkinoilla toimivien sijoittajien ja luotonottajien pyrkimykset suojautua rahayksikön vaihdokselta ja mahdolliselta kurssimuutokselta voisivat johtaa talletuspakoon ja pääomanliikkeisiin, kun varoja pyrittäisiin siirtämään ulkomaille tai muuttamaan euromääräisen käteisrahan muotoon. Tarvittavat toimenpiteet tällaisten häiriöiden torjumiseksi saattaisivat puolestaan monin tavoin vaikeuttaa kotitalouksien ja yritysten normaalia elämää.

Edellä mainitut ongelmat syntyisivät jo eurosta luopumista koskevien odotusten vuoksi. Toteutuessaan kansallisen valuutan arvon heikkeneminen aloitteessa tarkoitettulla tavalla aiheuttaisi euromääräisten ulkomaisten velkojen arvon nousua, joka edelleen vaikeuttaisi monien velallisten asemaa.

Euroalueeseen jäsenyys auttaa turvaamaan maan ja sen pankkijärjestelmän kansainvälistä maksuvalmiutta ja vakautta. Yksi keskeinen tähän liittyvä seikka on, että keskuspankin kyky tukea pankkien maksuvalmiutta myöntämällä euromääräistä maksuvalmiusluottoa tai hätärahoitusta tarvittaessa riippuu olennaisesti keskuspankin jäsenyydestä eurojärjestelmässä. Suomalaisten pankkien maksuvalmius on hyvä, mutta pitkällä aikavälillä euroalueen jäsenyys tarjoaa parhaat edellytykset niiden maksuvalmiuden turvaamiseen myös tulevaisuudessa.

Eurosta irtautumiseen ja jo sen valmisteluunkin liittyisi siten suuria, mutta vaikeasti ennakoitavia taloudellisia ja juridisia riskejä. Nyt esillä olevan aloitteen käsittely ei ole toistaiseksi aiheuttanut epävarmuutta tallettajien keskuudessa tai rahoitusmarkkinoilla. On syytä toivoa, että näin ei kävisi jatkossakaan, niin että jo pitkään maamme rahaolossa vallinnut vakaus ja kansantalouden alkanut elpyminen voisivat häiriöittä jatkua.

Suomen viime vuosina kokemat taloudelliset ongelmat eivät johdu euroalueen jäsenyydestä, vaan ovat pääasiassa seurausta rakenteellisista muutoksista, jotka ovat mm. aiheuttaneet menetyksiä vientimarkkinoilla. Samaan aikaan työvoiman supistuminen on heikentänyt tulevan talouskasvun näkymiä. Lisäksi väestön ikääntymisen vuoksi yhä suurempi osa työvoimasta toimii aloilla, joilla tuottavuus on matalampi ja kasvaa hitaammin kuin teollisuudessa.

Tässä tilanteessa Suomi on hyötynyt kasvua tukevasta rahapolitiikasta. Euroopan keskuspankin ja eurojärjestelmän harjoittama rahapolitiikka on jo pitkään ollut poikkeuksellisen kevyttä. Se on sopinut hyvin Suomen taloudelliseen tilanteeseen, kun se on osaltaan tukenut kokonaisuksyntää ja taloudellista aktiviteettia maassamme viime vuosien taloudellisen taantumana aikana.